

XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

**SOHA LINGVISTIKASI: TILSHUNOSLIK
VA TIBBIYOT INTEGRATSIYASINING
MUAMMOLARI, YECHIMLARI HAMDA
ISTIQBOLLARI**

**10-NOYABR
2021**

BUXORO, UZBEKISTAN

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

SOHA LINGVISTIKASI:
TILSHUNOSLIK VA TIBBIYOT
INTEGRATSIYASINING
MUAMMOLARI, YECHIMLARI
HAMDA ISTIQBOLLARI
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
materiallari

Buxoro, 10-noyabr, 2021-yil

© Tadqiqot.uz

**MINISTRY OF HIGHER AND SECONDARY SPECIAL
EDUCATION OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN**

BUKHARA STATE UNIVERSITY

**LINGUISTICS OF DIFFERENT
FIELDS:
PROBLEMS, SOLUTIONS AND
PROSPECTS OF LINGUISTICS
AND MEDICAL INTEGRATION**

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE**

Bukhara, November 10, 2021

**МИНИСТЕРСТВО ВЫСШЕГО И СРЕДНЕГО
СПЕЦИАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ
УЗБЕКИСТАН**

БУХАРСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

**ОТРАСЛЕВАЯ ЛИНГВИСТИКА:
ЗАДАЧИ, РЕШЕНИЯ И
ПЕРСПЕКТИВЫ
ЛИНГВИСТИКИ И
МЕДИЦИНСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ**

**МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ
КОНФЕРЕНЦИЯ**

Бухара, 10 ноября 2021 г.

© Tadqiqot.uz

“Soha lingvistikasi: tilshunoslik va tibbiyot integratsiyasining muammolari, yechimlari hamda istiqbollari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari.–Buxoro: Tadqiqot.uz, 2021.

Buxoro davlat universiteti O`zbekiston Respublikasi oliy va o`rta maxsus ta`lim vazirligi, O`zbekiston Respublikasi innovatsion rivojlanish vazirligi, O`zbekiston Respublikasi sog`liqni saqlash vazirligi, O`zbekiston Respublikasi tadqiqot.uz. markazi, Buxoro davlat universitetining Pedagogika instituti bilan hamkorlikda “Soha lingvistikasi: tilshunoslik va tibbiyot integratsiyasining muammolari, yechimlari hamda istiqbollari” mavzusida xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya o`tkazdi.

O`zbek, rus, ingliz tillaridagi mazkur konferensiya materiallarida tilshunoslikda til, shaxs, jamiyat munosabatlari tadqiqi muammolari va innovatsion g`oyalar tizimini shakllantirish istiqbollari; o`zbek tili tibbiyot leksikografiyasi va terminologiyasini rivojlantirish ijtimoiy zaruriyat; tibbiyot ta`limida lingvokulturologiya va psixolingvistikaning ahamiyati hamda dolzarbligi; tibbiy birliklarning lingvopoetik tadqiqi; amaliy filologiyani rivojlantirish kabi mavzular doirasida mulohaza yuritilgan.

Mas`ul muharrir

**filologiya fanlari doktori,
professor Abuzalova M.Q.**

Taqrizchilar

**filologiya fanlari nomzodi,
dotsent Nazarova S.A.**

**filologiya fanlari nomzodi,
dotsent G`aybullayeva N.I.**

**tibbiyot fanlari doktori (PhD),
dotsent Ixtiyarova G.A.**

**To`plovchi va nashrga
tayyorlovchi**

**pedagogika fanlari nomzodi,
professor Yuldasheva D.N.**

Mazkur to`plamga kiritilgan maqolalar va tezislarning mazmuni, statistik ma`lumotlar hamda bildirilgan fikr hamda mulohazalarga mualliflarning o`zlari mas`uldirlar.

© Buxoro, Tadqiqot.uz, 2021

Сўз боши

Ассалому алайкум, ҳурматли устозлар, зукко тилшунослар, тиббиёт лингвистикаси соҳасида фаолият юритаётган тадқиқотчилар!

Бугунги кунда жаҳон миқёсида кечаётган интеграция ва глобаллашув жараёнида ўзбек тилини дунёвий тиллар даражасига олиб чиқиш ҳаётий заруриятдир. Тил – муқаддас ва эъзозланган тушунча, ҳар бир инсон учун ўз онаси каби азиз ва мўтабар. Юқори ривожланган давлатлар даражасига эришиш ва рақобатдош бўлиш учун Ўзбекистон фуқаролари халқаро тилларни билишлари муҳим, албатта. Чунки биз глобал ривожланиш тенденцияларидан орқада қола олмаймиз, лекин шуни унутмаслик керакки, ўзбек тили дунёдаги барча расмий тиллар қатори суверен тил мақомини олган экан, ҳар бир Ўзбекистон фуқароси давлат тилини билиши шарт. У қайси касб эгаси бўлишдан қатъий назар. Шу ўринда таъкидлаш жоизки, мамлакатимизда ўзбек тилининг давлат тили сифатидаги мақоми ва нуфузини ошириш борасида ҳар бир соҳада ниҳоятда муҳим ўзгаришлар, янгиланишлар амалга оширилмоқда.

Кейинги икки йилда Муҳтарам Президентимиз Ш.М.Мирзиёев томонидан ўзбек тилининг нуфузини ошириш бўйича иккита Фармон қабул қилинди. Вазирлар Маҳкамасининг кўплаб қарорлари ишлаб чиқилди. Соҳанинг ҳуқуқий базаси тубдан янгиланди. Энг қувонарлиси, 2019 йил 21 октябрдаги ПФ-5850-сонли Фармон асосида 21 октябрь мамлакатимизда “Ўзбек тили байрами куни” деб эълон қилингани тарихий воқеа бўлди. Нафақат бу ўзбек тили мутахассисларига, балки, барча юртдошларимизда ғурур бағишлади ва аждодларимизнинг асрий орзуларини рўёбга чиқарди.

Бугунги кунда Президентимиз Фармони билан Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида ташкил этилган Давлат тилини ривожлантириш департаменти давлат тили ва унинг амал қилиши билан боғлиқ муаммолар ечимида ташаббус кўрсатмоқда. Департамент томонидан аниқ вазифалар кўйилмоқда. Албатта, мамлакатимизда она тилимизга бўлган бундай юксак эътибор ва ғамхўрлик сув ва ҳаводай зарур эди. Негаки, энг катта муаммомиз бўлган ташқи рекламалар, бинолар пештоқидаги ёзувларни қонунчиликка мувофиқлаштирилишида, миллий менталитетимизга уйғунлаштиришимизда турли шакл-шамойилдаги аралаш-қуралаш ёзувларга нисбатан жамоатчиликнинг мурасасиз муносабатини шакллантириш долзарб масала бўлиб қолмоқда. Бу борада кенг кўламли таҳлилий ўрганишлар ҳам амалга оширилди.

Давлатимиз Раҳбарининг 2020 йил 20 октябрда қабул қилган ПФ-6084-сонли Фармони тизимда кенг кўламли стратегик вазифаларни белгилаб берди. Айтиш жоизки, ушбу ҳужжат асосида 2020-2030-йилларда ўзбек тилини янада ривожлантириш ва тил сиёсатини такомиллаштириш концепцияси тасдиқланган. Давлат мактабгача таълим тизимида ўзбек тили гуруҳлари сонини 2025 йилгача 72 фоизга, 2030 йилгача 80 фоизга етказиш белгиланган. Бу, албатта, таълим тизимининг илк босқичида она тили ўқитиш тизимини кенгайтириб, болаларда ижодкорликни, теран тафаккурни, ёзиш кўникмаларини шакллантиришда муҳим аҳамият касб этади. Шунингдек, 2030 йилга қадар умумтаълим мактабларида ўзбек тили фанини

Ўқитиш кўламини амалдаги ҳафтада 84 соатдан 110 соатга ошириш, олий таълим муассасаларида ўзбек тили кафедраларини 2025 йилга қадар 120 тага, 2030 йилгача 140 тага етказиш кўзда тутилган. Бу мутахассислар учун жуда катта имконият бўлиб, Президентимизнинг маданиятимизга, маънавиятимизга бўлган юксак эътибори ва ишончининг натижасидир.

Энг аҳамиятлиси, Фармон асосида жорий йилнинг 1 апрелидан бошлаб, раҳбар кадрлар учун давлат тилини билиш даражасини аниқлаш бўйича тест тизими ҳамда масъул лавозимларга тайинланадиган шахслар учун давлат тилини билиш бўйича даража сертификатлари жорий этилди. 2021 йилнинг 5 май куни Давлат тест маркази томонидан илк бор кадрларнинг давлат тилида иш юритиш даражасини аниқлаш бўйича тест синовлари ўтказилди. Айтмоқчиманки, бундай фаол тил сиёсати келгусида ўзбек тилининг нафақат оғзаки, балки ёзма мулоқот кўламини ҳам кенгайтиради. Бу эса банк-молия тизими, саноат, ишлаб чиқариш, ҳуқуқшунослик, ҳарбий иш, тиббиёт каби ҳанузгача рус тилининг таъсири сақланиб қолаётган соҳа ва тармоқларда ўзбек тилининг имкониятларидан самарали фойдаланишга, оддий, равон ўзбекона атама ва терминларни кенг қўллашга ундайди. Айни шу йўналишда бугун Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида Атамалар комиссияси ҳам фаолият юритмоқда. Глобаллашув шароитида тилимиз софлигини сақлаш, унинг луғат бойлигини мунтазам ошириб бориш вазифаси қўйилмоқда.

Бугун дунёда ҳар қайси халқ ўз она тилини асраб-авайлаши ҳар қачонгидан ҳам долзарб бўлаётир. ЮНЕСКОнинг “Йўқолиб кетиш хавфи арафасида турган жаҳон тиллари атлас”ида келтирилишича, Европада 50 та, Тинч океан минтақасида 200 та тил ана шундай хавф ёқасида. Африкадаги 1400 та тилдан 250 таси яқин йилларда, 600 таси келажакда бутунлай йўқолади. Бу рақамлар маданиятга бефарқ бўлмаган ҳар қандай инсонни ўйлантиради. Ҳозирда ўзбек тилида гаплашувчилар сони дунё бўйича 50 миллионга етмоқда. Айниқса, Афғонистон, Тожикистон, Қирғизистонда миллионлаб ўзбеклар истиқомат қилишади. Жаҳоннинг 60 га яқин университетларида, 100 га яқин мактабларида ўзбек тили ўрганилмоқда. Илмий изланишлар олиб бораётган чет эллик олим ва тадқиқотчилар сони ҳам ошиб бормоқда. Президентимизнинг БМТ Бош ассамблеясининг 75-сессиясида юксак халқаро минбардан туриб, ўзбек тилида нутқ сўзлагани, тилимиз тарихида унутилмас воқеага айланди. Дунёнинг энг етакчи тиллари қаторида ўзбек тили ҳам илк бор халқаро доирада баралла янграгани ҳар бир юртдошимизда фахр-ифтихорни, миллий ғурурни, улуғ аждодларимизга муносиб ворислик туйғуларини оширди.

Энг муҳими олдимизга қўйилган масъулиятли вазифаларни амалга оширишда она халқимизга бўлган фарзандлик меҳри ва садоқати билан ёндашишимиз ҳам қарз, ҳам фарз. Билдирилган юксак ишончни шараф билан адо этиб, ёшларимизни ўз ортимиздан эргаштириб, дунёга юз тутаётган она тилимиз ислоҳотларида камарбаста бўлмоғимиз зарур. Бу эса дахлдорлик хиссини ошириб, ҳар биримизни фаол ва ташаббускор бўлишга ундайди.

Ҳамидов Обиджон Ҳафизович
Иқтисод фанлари доктори, профессор

МУНДАРИЖА

Rasmiy ochilish. Tabriklar		
<i>Hamidov O.H.</i>	<i>Rasmiy ochilish</i>	6
<i>Inoyatov A.Sh.</i>	<i>Tibbiyot va til mushtarakligi</i>	8
<i>Daminov M.I.</i>	<i>Til va madaniyat</i>	9
<i>Qahhorov O.S.</i>	<i>Davlat tili - millatning tirik nafasi</i>	10
<i>Xuseynova A.A.</i>	<i>Soha lingvistikasini rivojlantirish – davr talabi</i>	11
<i>Aslonova E.S.</i>	<i>Государственный язык – неотъемлемая часть духовной национальной культуры государства</i>	12
Yalpi majlis ma’ruzalari		
<i>Mengliyev B.R.</i>	<i>Tilshunoslik samara bersin.</i>	15
<i>Abuzalova M.Q.</i>	<i>Lingvistika va tibbiyot hamkorligi ijtimoiy zarurat sifatida</i>	17
<i>Чудакова В.П.</i>	<i>Психология пациента и этика врача</i>	22
<i>Ixtiyarova G.A.</i>	<i>Ginekologik kasallikni ifodalovchi tibbiy terminlar talqini</i>	25
<i>Мўратбек В.Қ.</i>	<i>Professor Q.Jўbanov уеҗбектериндеги сөзтаһым неғиздері (Q.Jўbanov сөзтаһымындағ ы лексикология мәселеһері)</i>	27
<i>Adilova S.A.</i>	<i>Tilshunoslik va tibbiyot integratsiyasi (AQSHdagi ayrim universitetlar misolida)</i>	36
<i>Rajabov D.Z.</i>	<i>O'zbek tilini tadqiq etishda yangicha yondashuvlar</i>	40
1-sho'ba. Tilshunoslikda til, shaxs, jamiyat munosabatlari tadqiqi muammolari va innovatsion g'oyalar tizimini shakllantirish istiqbollari		
<i>Ahmedov B.Y.</i>	<i>Rus va o'zbek tillarida so'zlarning o'zaro tobe bog'lanishi: boshqaruv kategoriyasi</i>	42
<i>Akhmedov A.R. Po'latova S.M.</i>	<i>O'zbek shevalarini lingvo-geografik xaritalashtirish</i>	46
<i>Adizova N.I.</i>	<i>Leksik birliklarning milliy o'zlik ruhini ifodalashdagi roli (Erkin Vohidov dostonlari asosida)</i>	50
<i>Elova D.Q.</i>	<i>O'zbek tili milliy korpusi uchun so'zlashuv uslubiga xos so'zlarni teglash masalasig oid</i>	55
<i>Fayazova D.S.</i>	<i>Methodological approach in teaching process</i>	61
<i>Fayazova D.S. Shirinboyeva B.M.</i>	<i>Empowering languageskills through modern methods</i>	65
<i>Jo'rayeva D.R. Qo'shayeva N.E.</i>	<i>O'quvchilar va aholi imloviy savodxonligini rivojlantirishning dolzarb masalalari</i>	68
<i>Kurbonov A.M.</i>	<i>Tasks of effective use of the uzbek language</i>	71
<i>Mengliyev B.R. Hamroyeva Sh.M. Elova D.Q.</i>	<i>Qirg'iz va yoqut tili avtomatik morfoligik tahlil vositalari tajribasidan</i>	75
<i>Muxtorov E.M.</i>	<i>Vrach kasbiy mahorati tuzilmasida kommunikativ kompetentlikning o'rni</i>	79
<i>Мўратбек Б.Қ. Саламат Э.С.</i>	<i>Этнолингвистика – этностық болмысты ұлттық тіл арқылы танып білу(Аймақтық лексика негізінде). Ethnolinguistics- knowledge of ethnic identity through the national language (based on regional vocabulary).</i>	84
<i>Orifjonova F. Orifjonova M.</i>	<i>Critically discussing student teachers' ideas</i>	88

<i>Ortiqova G. H.</i>	<i>Harakat tarzi shakllari va nutq</i>	93
<i>Saduaqas N.A.</i> <i>Ibragimov T.A.</i>	<i>Qazaq tilindegi dybyys saykestigi turaly</i>	97
<i>Sayfullayeva R.R.</i> <i>Abuzalova M.Q.</i>	<i>Til – millat ma’naviyati va madaniyati takomilining bosh masalasi</i>	102
<i>Tosheva D.A.</i>	<i>The use of examples of folklore in the description of the person</i>	104
<i>To’yeva Z.N.</i>	<i>Bayon –o’quvchining yozma nutqini tartibga solish vositasi</i>	111
<i>Salomova M.Z.</i>	<i>The role of teaching speaking through technology</i>	116
<i>Shoimqulova M.Sh.</i>	<i>The integration of technology into language teaching</i>	121
<i>Sharipova F. N.</i>	<i>Integrating technology in teaching listening skills</i>	125
2-sho’ba. O’zbek tili tibbiyot leksikografiyasi va terminologiyasini rivojlantirish ijtimoiy zaruriyat sifatida		
<i>Nazarova S. A.</i>	<i>So’z birikmasi – tibbiy atamalar “bunyodkori”</i>	131
<i>Nazarova D.G.</i>	<i>Lexicographic problems of the uzbek language</i>	136
<i>Rajabov D.Z.</i>	<i>Tibbiy birliklarning elektron lug’atlari xususida</i>	139
<i>Sobirova D.R.</i>	<i>Qisqalik – samarali tibbiy reklama yaratishning muhim omili</i>	141
<i>Toirov G.I.</i>	<i>Shifokor nutqining lingvistik xususiyatlari</i>	146
<i>To’rayeva Sh.</i>	<i>So’z birikmasi tibbiy terminlar tizimida</i>	150
<i>Xamidova G.Y.</i>	<i>Особенности преподавания медицинской терминологии на уроках русского языка как иностранного</i>	153
<i>Xojiyeva M. Y.</i>	<i>Shaxsni tavsiflovchi so’z birikmalarining tibbiyotda qo’llanilishi</i>	157
<i>Yokubova Sh. Y.</i>	<i>Tibbiy matnlarda obyektli birikmalarning voqelanishi</i>	161
<i>Yuldasheva D.N.</i> <i>Chullieva G.T.</i>	<i>Тонина и тон звука как медицинский эфемизм</i>	164
<i>Navro’zova M.G’.</i>	<i>Tibbiy birliklar tadqiqi</i>	172
3-sho’ba. Tibbiyot ta’limida lingvokulturologiya va psixolingvistikaning ahamiyati hamda dolzarbligi		
<i>Ahmadova U.Sh.</i> <i>Bozorova G.Z.</i> <i>Mirjonov N.N.</i>	<i>Tibbiyot sohasida perifrazarlar</i>	174
<i>Абдуллина А.Б.</i>	<i>Мұқағали Мақатаев әңгімелеріндегі психологизм</i> <i>Psychologism in the stories of mukagali Makatayev</i>	179
<i>Adizova Nigora</i> <i>Adizova Nodira</i>	<i>Alisher Navoiyning tibbiy qarashlari</i>	182
<i>Gafurova N.T.</i> <i>Hikmatov N.I.</i>	<i>Значение языка в развитии высшего образования</i>	185
<i>G’aybullayeva N.I.</i>	<i>Tibbiy lingvistik birliklar platformasining amaliy ahamiyati</i>	190
<i>Hayitov Sh.A.</i>	<i>Alisher Navoiy tib ilmi va tabiqlar haqida</i>	195
<i>Haydarova N.A.</i>	<i>The importance of metaphors usage in medical discourse</i>	200
<i>Jumayeva M.</i>	<i>O’zbek xalq maqollarida tibbiy birliklarning qo’llanilishi</i>	204
<i>Kobilova F.T.</i>	<i>The problems of research on methods of foreign filology teaching with innovative approach</i>	207
<i>Raximov M. M.</i>	<i>Linguotherapy as the method of treatment</i>	211
<i>Xalikova M.X.</i> <i>Teshayeva M.Sh.</i>	<i>Shoshiyning tibbiyot ilmiga bag’ishlangan “qonuni bositiy” asarida mavjud ayrim tibbiy atamalarning lingvistik tahlili</i>	214
<i>Niyozova M.F.</i>	<i>Davriy nashrlarda tibbiyotga oid tasviriy vositalarning</i>	218

	<i>qo'llanilishi</i>	
4-sho'ba. Tibbiy birliklarning lingvopoetik tadqiqi		
Yusupova D.Y.	<i>Tilshunoslikda evfemizm hodisasi talqini (H.Xudoyberdiyeva she'rlari asosida)</i>	222
Қалиев Е.М.	<i>«Ант» драмалық дастанының тарихи және фольклорлық негізі Historical and folklore basis of the dramatic saga "The Oath"</i>	228
Yuldasheva M.M.	<i>Tibbiy pedagogik yo'nalish talabalarida milliy an'analar asosida bag'rikenglikni rivojlantirish</i>	232
5-sho'ba. Amaliy filologiyani rivojlantirish - davr talabi		
Ashurbayeva R.Q.	<i>Yosh avlodda tibbiy madaniyatni rivojlantirishda ona tili fanining ahamiyati</i>	237
Istamova S. I.	<i>Taqlid so'zlarning tibbiyotda qo'llanilishi</i>	241
Qobilova A.B.	<i>O'zbek va ingliz tili tibbiy perifrazalarining kognitiv-morfologik xususiyatlari</i>	245
Toshtemirova S.	<i>Tibbiyot lingvistikasi: vujudga kelishi, dolzarbligi, maqsad va vazifalari</i>	248